

KE-100.3100 POLYMEERITEKNOLOGIA II a

Tentti 1.11.2006

1. Selvitä seuraavien tunnuspiirteet:
  - a) askelpolymerointi
  - b) ketjupolymerointi
  - c) "elävä" polymerointi.

Kuinka moolimassa määräytyy kussakin edellä mainituissa polymeroinneissa?

2. a) Johda kopolymerointiyhtälö kahden komponentin tapauksessa.
b) Mitä voidaan päätellä polymeroinnin tyypistä, kun reaktiivisuussuhteet r_1 ja r_2 tunnetaan?.
3. Modernin Ziegler-Natta –katalyytin rakenne ja siinä olevat komponentit? Mitkä ominaisuudet ovat modernille Ziegler-Natta –katalyytille tärkeitä teollisen käytön kannalta?

Lasku 1. Kuinka paljon bentsoehappoa (C_6H_5COOH) tulisi lisätä ekvimolaariseen seokseen adipiinihappoa, $HOOC-(CH_2)_4-COOH$, ja heksametyleenidiamiinia, $H_2N-(CH_2)_6-NH_2$, jotta muodostuvan polymeerin moolimassa olisi 10000 konversiolla 99,5%?

Lasku 2. Styreeniä polymeroidaan panosreaktorissa massapolymerointina $70^\circ C$ lämpötilassa käyttäen initiaattorina 2,2'-atsobisiso-butyronitriiliä (AIBN). Initiaattorin alkupitoisuus on 45 mmol/dm^3 , hajoamisen nopeusvakio $k_d = 4,9 \times 10^{-5} \text{ s}^{-1}$ ja tehokkuuskerroin $f = 0,6$. Styreenin pitoisuus polymeroinnin alussa on $8,0 \text{ mol/dm}^3$. Propagaationopeusvakion k_p suuruudeksi on määritetty $340 \text{ dm}^3/(\text{mol}\cdot\text{s})$ ja terminaationopeusvakioksi $k_t = 8,3 \times 10^7 \text{ dm}^3/(\text{mol}\cdot\text{s})$.

- a) Laske R_p ($\text{mol}/(\text{dm}^3 \times \text{s})$) hetkellä $t = 0$ s.
- b) Kuinka monomeeri- ja initiaattoripitoisuuden muutokset vaikuttavat polymerointinopeuteen?
- c) Kuinka kauan kestää polymeroinnin edistymisasteiden $p = 0,50$ ja $p = 0,80$ saavuttaminen? Oletetaan ketjunkasvun päättyvän kombinaatioreaktiolla, $[I]:n$ pysyvän vakiona polymeroinnin aikana ja ketjunvaihtoreaktioiden osuuden olevan mitättömän.
- d) Miten kauan kestäisi polymeroinnin edistymisasteiden $p = 0,50$ ja $p = 0,80$ saavuttaminen, jos polymerointi suoritettaisiin dead-end -polymerointina, jolloin initiaattori hajoaa ensimmäisen kerraluvun mukaisesti reaktiionopeuskertoimen ollessa k_d ?

Lasku 3. Metyylimetakrylaatin ($[M] = 1,22$ M) polymerointi (kuvassa) suoritettiin ryhmäsiirtopolymerointina (elävä polymerointi) tetrahydro-furaanissa -65°C lämpötilassa käyttäen initiaattorina metyyli-trimetyylisilyli-dimetyyliketeeni asetaalia ($[I]=4,28\text{mM}$) ja katalyyttinä tetrabutyyli-ammoniumasetaattia ($[C]=0,13\text{mM}$). Polymeroitumisen etenemistä seurattiin mittaamalla monomeerin konsentraatiota ja saatiin seuraavat tulokset ajan suhteen:

t / min	0	5	10	30
[M]	1.22	1.02	0.79	0.24

Polymeroitumisen aktivoitumisenergiaksi määritettiin $E=25,6$ kJ/mol ja vakioksi $A=5,6 \times 10^5$.

- a) Määritä polymeroitumiselle näennäinen nopeusvakio k_{app} sekä polymeroitumisnopeusvakio k_p , olettaen, että aktiivisten keskusten pitoisuus $[C^*]$ on sama kuin initiaattorin alkupitoisuus.
- b) Kuinka kauan kestäisi vastaavan konversion saavuttaminen 25°C lämpötilassa? Miten perustelisit -65°C lämpötilan valintaa reaktiolämpötilaksi?

